

ARTIKELN SOM FÖLJER är hämtad ur
tidningen Elsa nr 2/2022, med temat:
Ekumenik

ELSA ÄR EN TIDNING om feministisk teologi, kultur och ekumenik
som ges ut av Sveriges Ekumeniska Kvinnoråd, SEK.

BLI MEDLEM i SEK, Sveriges Ekumeniska Kvinnoråd,
så får du tidningen hemskickad direkt i brevlådan.

Läs mer och bli medlem på
www.svekumeniskakvinnor.se

Från konflikt till gemenskap

Vikten av de fem ekumeniska imperativen

Foto: Mikael Ringlander/Ikon

Det har gått drygt fem år sedan det historiska mötet i Lund då katoliker och lutheraner från hela världen samlas för att tillsammans uppmärksamma 500-årsminnet av reformationen. Då undertecknades också fem ekumeniska imperativ som plattform för fortsatt ekumeniskt samarbete. Hur har det gått?

"FRÅN KONFLIKT TILL GEMENSKAP – Tillsammans i hoppet." Det var rubriken på det historiska uppmärksammandet av 500-årsminnet av reformationen, som arrangerades av katolska kyrkan och Lutherska världsförbundet i Lund och Malmö den 31 oktober 2016. Det är första gången som katoliker och lutheraner tillsammans har uppmärksammat minnet av reformationen på global nivå på detta sätt – vilket blev möjligt genom en flera decennier lång dialogprocess. "Från konflikt till gemenskap" är också rubriken på en rapport från den evangelisk-lutherska och romersk-katolska enhetskommissionen, från 2013, som var ett av resultaten av dialogen. Där uttrycker man gemensamt sorg över de sår man har orsakat varandra – men också tacksamhet över gemensamma teologiska insikter.

"Framstegen i den ekumeniska dialogen gör att katoliker och lutheraner för första gången har en gemensam förståelse av reformationen. Mötet bekräftar denna utveckling. Samtidigt är det en viktig signal om att vi i en tid av stora globala utmaningar har ett gemensamt uppdrag att förkunna evangelium i ord och handling", sa Svenska kyrkans ärkebiskop Antje Jackelén inför mötet i Lund.

Plattform för samarbete

I dokumentet "Från konflikt till gemenskap" lyfts också fem så kallade ekumeniska imperativ fram. I Lund undertecknade påve Franciskus och Lutherska världsförbundet

genom biskop Munib Younan överenskommelsen om de fem ekumeniska imperativ som plattform för samarbete och samverkan mellan den Romersk-katolska kyrkan och de lutherska kyrkorna.

Påve Franciskus talade vid ceremonin i Lunds domkyrka om att ändra den gemensamma historieskrivningen:

"Vi katoliker och lutheraner har påbörjat vandringen tillsammans på försoningens väg. Nu, i samband med det gemensamma minnet av reformationen 1517, har vi ett nytt tillfälle att tillsammans slå in på en väg som har tagit form under de senaste femtio åren i den ekumeniska dialogen mellan Lutherska världsförbundet och den katolska kyrkan. Vi får inte resignera inför oenigheten och avståndet som kyrkosplittringen har skapat mellan oss. Nu har vi möjlighet att reparera en avgörande etapp av vår historia, att övervinna motsättningar och missförstånd som ofta har hindrat oss från att förstå varandra. (...) När vi betraktar det förflutna på ett nytt sätt försöker vi inte att ändra det som hänt, vilket vore omöjligt, utan att 'berätta den delen av historien på ett annat sätt'."

Effekter för lokala sammanhang

Mötet i Lund och arbetet med de fem imperativen har haft effekter inte bara på en teologisk nivå utan även för lokala sammanhang. I Lund, till exempel, har man fortsatt med ekumeniska vesprar, varannan gång i domkyrkan i Lund, varannan gång i S:t Thomas katolska församling. När den katolska församlingen skulle reparera sin kyrka under ett år fick man låna domkyrkan och ha mässor där, en ekumenisk generositet som återfinns sedan länge på många håll i landet och som ytterligare fördjupade relationerna.

Katolska kyrkan har även köpt en kyrka i Karlskrona av Svenska kyrkan, något som Lunds biskop Johan Tyrberg säger är en konsekvens efter dessa förnyade

”De fem imperativen har inspirerat till många fruktgivande ekumeniska möten och relationer.”

ekumeniska relationer i och med Lundmötet 2016. Om de gemensamma bönerna säger han att församlingen började använda det katolska sättet att fira vesper på. Det är också ett sätt att ta ett steg närmare sin nästas dörr, att inte bara be dem att göra som vi gör, utan att be som de ber, vilket har öppnat nya dörrar och möjligheter. Detta kan också ses som ett uttryck för den receptiva ekumeniken, som handlar mer om att lyssna och lära av den andre, än att själv lära ut.

Vänskapen har fördjupats

Domkyrkokaplan Lena Sjöstrand, som var med i Lund 2016 och som är fortsatt engagerad i det ekumeniska samarbetet, säger i ett pressmeddelande inför ekumenikens dag i Lund förra året:

”De senaste fem åren har S:t Thomas församling och domkyrkoförsamlingen regelbundet firat gudstjänst tillsammans. Vänskapen mellan oss har fördjupats och vi har tagit fasta på allt det vi har gemensamt snarare än fokuserat på skillnader. Vi har upptäckt mer av rikedom i våra traditioner. Hemkänslan hos varandra har stärkts och vi har också haft roligt tillsammans! Att söka enhet och vänskap hör på något sätt samman med all strävan att övervinna splittring och konflikter i världen. Vi har fått en gåva och en uppgift att ta oss an.”

Lena Sjöstrand har dessutom skrivit om hur det fortsatta ekumeniska arbetet har inspirerats av de fem imperativen i artikeln ”Under samma tak – ekumenik som mission” i boken *En kyrka driven av mission*. Där berättar hon hur det första imperativet har varit en grund för de fortsatta gemensamma bönerna och hur ett gemensamt ekumeniskt arbete för klimatet, bland annat genom Benediktinsystrarna i Mariavalls engagemang i miljöfrågor, knyter an till det fjärde och femte imperativet.

Hon beskriver även hur det efter ett planeringsmöte inför Lundmötet 2016 uppstod en spontan andakt vid den medeltida Mariaskulpturen i dopkapellet i domkyrkan. Hon skriver att ”kanske var det inte en tillfällighet att det var vid Mariaskulpturen planeringsmötet övergick i bön. Skulpturen är från 1300-talet och helt konkret blev den en länk mellan våra olika grenar av kyrkan. Mariabilden fanns före reformationen. Den har under ett antal år varit borta från kyrkorummet men har nu en central plats. (...) Skulpturen blev på ett sätt en bild för den ekumeniska delegationen. Här fanns vi, delar i den världsvida kyrkan, med sprickor, märkta av historien, ändå förenade i uppdraget att bära fram Kristus i världen liksom Maria bär fram sitt barn.”

Inspirerat till ekumeniska möten

Det finns även fler ekumeniska initiativ i Lunds stift, som följt i dessa spår. Man har bland annat haft vänskapshelg och gemensam upptakt för konfirmationsundervisning och dominikanbrodern Pierre-André Mauduit och prästen i Svenska kyrkan Ingrid Norén-Nilsson har medverkat i en gemensam faste- och adventspodd flera gånger, och nu arbetar man på ett ekumeniskt bibelstudium.

Det talas ibland om en ekumenisk vinter, men allt detta visar på flera goda effekter av mötet i Lund 2016, och de fem imperativen som vi ser har inspirerat till många fruktgivande ekumeniska möten och relationer. •

NAUSIKAA HAUPT är ekumenisk handläggare på Stockholms katolska stift och katolsk samordnare på Sveriges kristna råd.

De fem imperativen säger:

- 1** FÖRSTA IMPERATIVET: Katoliker och lutheraner bör alltid börja i enhetens perspektiv och inte i splittringens, för att stärka det gemensamma även om det är lättare att se och erfara skillnaderna.
- 2** ANDRA IMPERATIVET: Lutheraner och katoliker bör ständigt låta sig själva förändras genom mötet med den andre och genom det ömsesidiga trosvittnesbördet.
- 3** TREDJE IMPERATIVET: Katoliker och lutheraner bör på nytt förpliktiga sig till att söka synlig enhet, till att tillsammans utveckla närmare vad detta betyder i form av konkreta steg, och till att oupphörligt sträva mot detta mål.
- 4** FJÄRDE IMPERATIVET: Lutheraner och katoliker bör gemensamt återupptäcka kraften i evangeliet om Jesus Kristus för vår tid.
- 5** FEMTE IMPERATIVET: Katoliker och lutheraner bör vittna tillsammans om Guds barmhärtighet genom att förkunna och att tjäna världen.